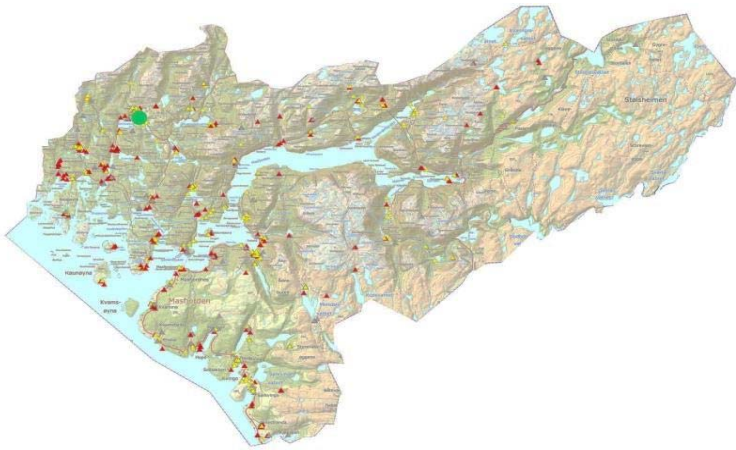

Kartlagte lokaliteter i samband med arbeidet med kulturminneplan for Masfjorden 2017-2018

Nr.	Lokalitet	GBR/BNR	Objekt	Registrering	Teknisk stand	Antatt kulturhist. verdi
1	X Torsvikåsen	6/2	Bustadhus	X	Treverket er nærast borte. Berre grunnmur står att	Liten
2	X Frøyset	7/3	Gløvre kraftstasjon	X	Dårleg stand men taket er truleg tett. Treverket er rote.	Liten
3	Sleire (Holmen)	10/12	Reinen husmannsplass	SEFRAK	Våningshus treng rep. Driftsbygning er i god stand	Stor
4	Sleire	10/14	Skulemuseum	SEFRAK	Behov for reparasjon og vedlikehald	Middels
5	Hosteland	14/2	Kvernhusmiljø	SEFRAK	Stort behov for oppussing	Stor
6	X Molland	19/1	Geiteflor	SEFRAK	Berre grunnmur står att	Liten
7	Mollanseid	18/1,3,4,6. 19/1	Sag- og kvernhusmiljø	SEFRAK	Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
8	X Halsøy	17/2	Kvern	SEFRAK	God stand på sjølve bygning.	Liten
9	Frøyset kyrkje	7/13,17	Kyrkje	X	God stand	Middels
10	Andvik	28/2, 5-7	Naust	SEFRAK	Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
11	Andvik, Storevatnet	28/1,3	Naustmiljø	SEFRAK	Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
12	Sandnes Kyrkje	30/55	Kyrkje	Askeladden	Behov for noko reparasjon	Stor
13	Masfjordnes	30/2	Kvamsdal fargereri	X	God stand	Stor
14	Masfjordnes	30/1/9	Nothus	X	Behov for ein del reparasjon	Stor
15	Nord Kvingo	37/7	Trevarefabrikk, Lyshus, sag	X	Stort behov for oppussing	Stor
16	Nord Kvingo	37/1-5,7,10,20	Naust	SEFRAK	Stort behov for oppussing	Stor
17	Nord Kvingo	37/7	Kvern		Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
18	Nordkvingesetra	37/1,2,4,5,7,8,9,14	Seterbuer	SEFRAK	God stand	Middels
19	Sør Kvingo	38/6	Mølle	X	Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
20	Einestrاند	59/1	Våningshus, sag	SEFRAK	Behov for reparasjon	Stor
21	Nørlandsetra	28/1	Seterbuer	X	God stand	Stor
22	Nørlandselva	27/4	Kraftverk	X	Behov for oppussing	Stor
23	Nordland	27/5	Smie	SEFRAK	Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
24	Høgestølen	28/1	Seterbuer	X	Behov for reparasjon og vedlikehald	Stor
25	Andviksetra	28/1-7	Seterbuer	SEFRAK	God stand	Stor
26	Duesundsetra	18/3	Seterbuer	SEFRAK	God stand	Stor
27	Reknessetra	20/2,4 og 25/1	Seterbuer	SEFRAK	God stand	Middels
28	Ådnekvamsetra	24/1	Seterbuer	SEFRAK	God stand	Stor
29	Sørkvingesetra	38/1,5,10	Seterbuer	SEFRAK	God stand	Stor
30	Solheim kyrkje	44/10,70	Kyrkje	X	God stand	Stor
31	Kjetland	56/1	Bu	X	God stand	Stor
32	Kjetland	0/0	Kjetland bru	X	God stand	Stor
33	X Indre Haugsdal	57/4	Naust	X	Behov for oppussing og vedlikehald	Middels
34	X Indre Haugsdal	57/13	Handelshus	X	God stand	Middels
35	Martesøy	52/1,2	Husmannsplass	SEFRAK	Behov for vedlikehald	Stor
36	Matre	49/12	Matre hotell	X	Behov for oppussing og vedlikehald	Stor
37	Matre	49/78	Bjørn West - Museum	X	God stand	Stor
38	Matre	49/4	Storsethilleren	ASKELADDEN	God stand	Stor
39	Matre	49/55	Hommelfoss kraftverk	ASKELADDEN	Behov for vedlikehald	Stor

3. Husmannsplass på Sleirsholmen

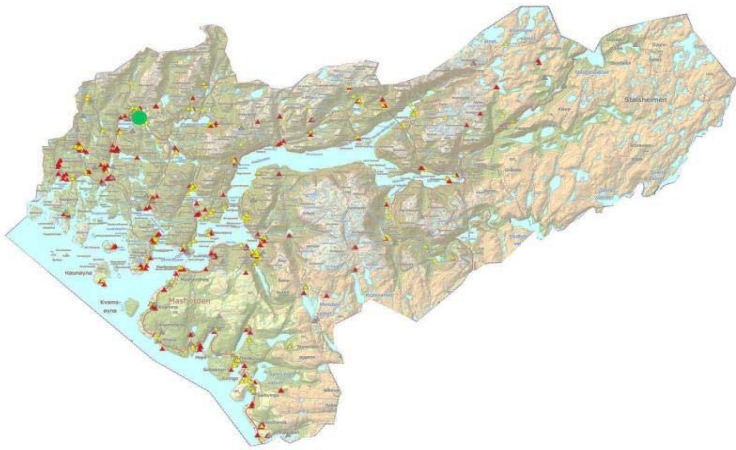
SEFRAK Nr.	1266.002.012-013
Opphavelig bruk:	Husmannsplass
Bruk i dag:	Landbruk/ Beite
Alder:	ca. 1850 (?)
Konstruksjon:	Mur m. bindemiddel Laftverk m. trekledning Saltak, Tregolv Løe i grindkonstruksjon
Teknisk tilstand:	Bra bortsett frå grunnm. våningshus
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

På holmen i Sleirsvatnet ligg ein husmannsplass der det i dag ikkje bur folk. Holmen vert no nytta til sauebeite. Husa vart flytta til holmen på 1800-talet. I løa er årstalet 1844 rissa inn, men vi er usikre på kvifor. Grunnmur på våningshuset treng utbetring snarleg - elles er både våningshus og løe i bra stand. Her finn vi ein komplett husmannsplass og eit bra potensiale for utleige/turisme og økonomisk bærekraft for bruket.

4. Sleire skulemuseum

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk: Grendaskule
Bruk i dag: museum
Alder: 1894
Konstruksjon: Mur m. bindemiddel
Laftverk m. trekledning
Saltak, Tregolv

Teknisk tilstand: Behov for reparasjon og vedlikehald

Vern: Ingen

Forvaltning: Kommunal

Verdivurdering:

Historie:

Gamle Sleire skule vart bygd i 1894. I dag er skulen nytta som skulemuseum.

I skulemuseet er det samla utstyr som skriv seg alt frå omgangsskulen si tid. Det er ei historisk boksamling, vi finn lærebøker, læremidlar og faglitteratur frå eit stort tidsspenn i Masfjord – skulen.

Her er plansjar, kart, globus og andre hjelpemidlar.

5. Kvern Hosteland

SEFRAK Nr.	1266.003.053
Opphavelg bruk:	Kvern
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	Truleg bygd i år 1754
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Laftverk/bindingsverk Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	Dårleg - særleg tregolv
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Kverna på Hosteland står like sør for Sagevatnet og Storstemsvatnet - og står mest truleg akkurat slik ho vart bygd på midten av 1700-talet. Det er m.a. rissa inn årstalet 1802 i treverket. Kverna har halde seg overaskande godt i eit heller fuktig terreng langs elvefaret. Treverket er likevel prega av soppangrep. I 1976 var det iflg. SEFRAK-registreringa teglstein på taket og begynnande forfall vart forklart med fukt ovanfrå. Seinare vart det lagt bølgeblikk som truleg har berga bygningen fram til i dag. Restar av kvernkallen står fortsatt men skovlane er borte. Slåket er det ingenting igjen av.

Tidlegare stod det to andre kverner langs elva - ei lengre oppe langs elva - og ei lenger nede. No er det nærast berre kvernsteinane som ligg att av desse to kvernene. I tillegg stod det ei sag heilt nede ved sjøen. Her er det lite att å finne. Vi kan sjå restar av murar for slåket og vi finn metallgjenstandar som viser gamle konstruksjonar.

7. Mollandseid

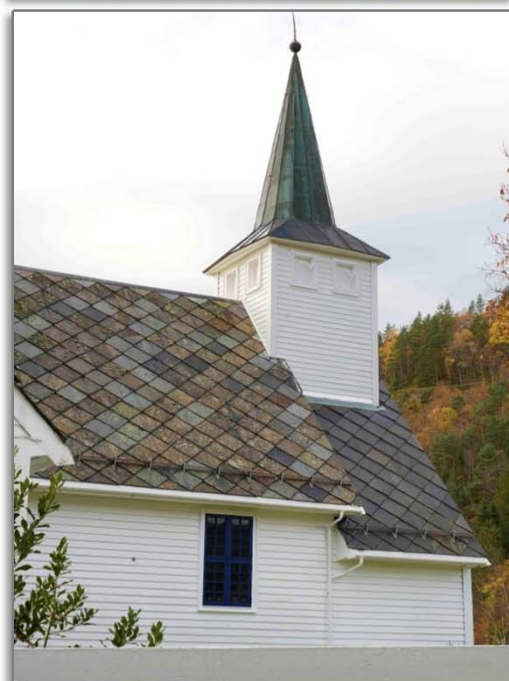
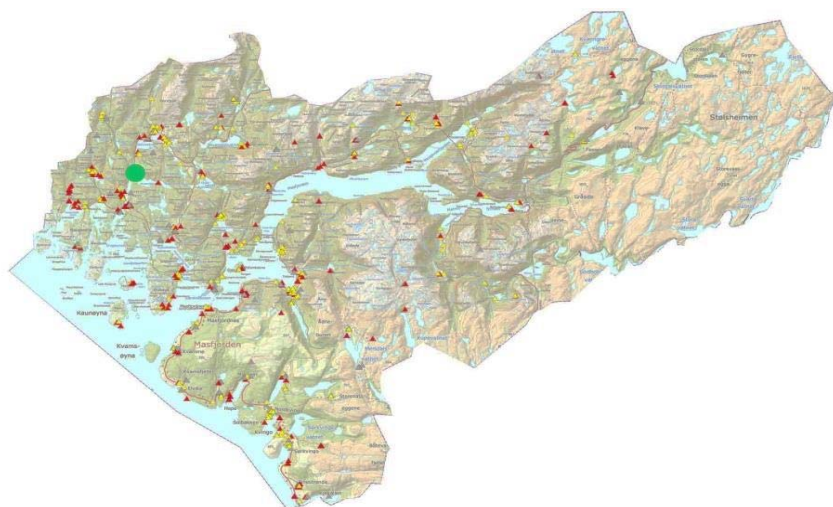
SEFRAK Nr.	1266.004.044,045,064
Opphavelg bruk:	Sag og kvern
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	Eldste bygning truleg ca. 250 år
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Laftverk/bindingsverk Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	Dårleg.
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Sagene ved elva truleg bygd rundt 1850-1870. Det står også ei kvern på Mollandseid som står midt mellom sagene på første bilde. Kverna på Mollanseid var i sameige mellom gardane Mollandseid og Reknes. Høgdeforskjellen mellom vatn og sjø er berre 5,5 m. Kverna og saga er difor kopla parallelt i høve til kvarandre. Ved hjelp av stemma kan vassføringa aukast. Stemma som er her i dag er frå 1914. Det er 3 luker til å sleppa vatnet gjennom. Vatnet renn i eit slok, ei vassrenne, ned til ulike delar av anlegget. Sloket er brattast like før vasshjulet, slik at tyngdekrafta vert utnytta best mogeleg til drifta av vasshjulet og kvernkallen. Molland hadde flomkvern saman med Reknes allereie i 1723. Kvernhuset som står i dag er over 100 år men me veit ikkje sikkert om det er den same kverna. Anlegga vart restaurert på 90-talet. No er det behov for ein ny innsats. Særleg slåka er i dårleg stand. Den nærmaste saga på første bilde (Duesund) har ikkje lenger slåk eller vasshjul.

9. Frøyset kyrkje

KulturminneID:

Opphavelig bruk: Religion

Bruk i dag: Religion

Alder: 1936/37

Konstruksjon: Lafta plank med utv. Kledning.
Grunnmur av bruddstein - dels pussa
Saltak m. ruteheller
Tårn dekkta med koparplater.

Teknisk tilstand: God

Vern: Ingen

Forvaltning: Offentlig

Verdivurdering:

Historie:

Kyrkja på Frøyset er ei langkyrkje og vart bygd 1936-37. Den vart viksla i 1937 og bygd på bakgrunn av deling av Sandnes sokn i 1930. I 1969-70 vart bygningen forlenga ut frå sakrestiet - med kjøkken og sanitæranlegg. Kyrkjegården ligg på ein oppmura terrasse.

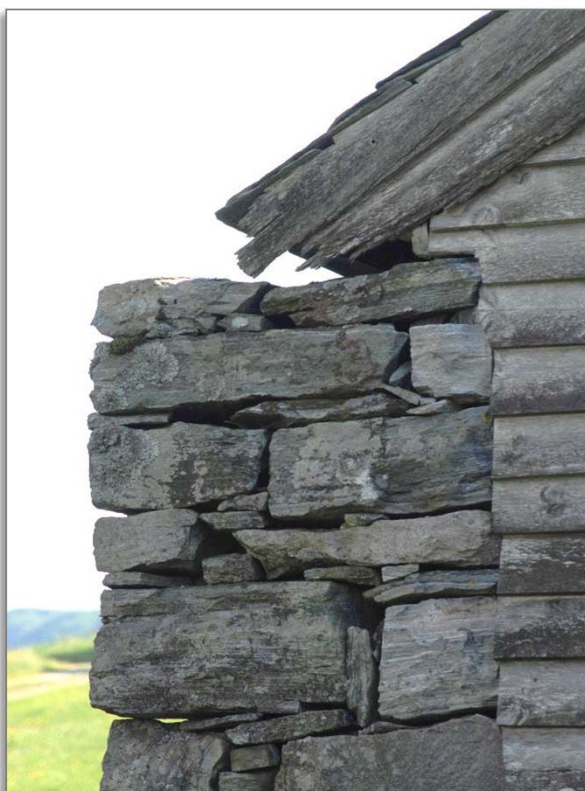
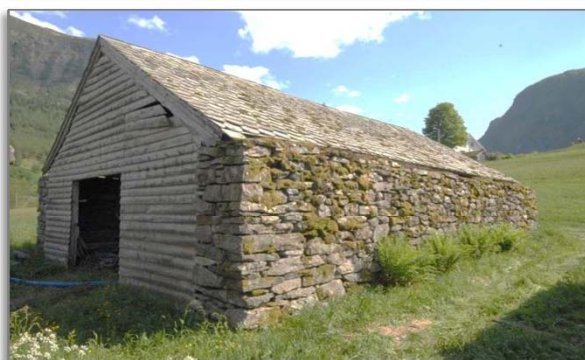
10. Naust Andvik

SEFRAK Nr.	1266-005-005
Opphavelg bruk:	Naust
Bruk i dag:	Naust
Alder:	1800-1824
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Panel - tak ender Saltak, jordgolv
Teknisk tilstand:	Dårleg
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Det vart ikkje særleg fart i vegbygginga i Masfjorden før ut på 1900-talet - og sjøen var viktigaste ferdselsåra på heile 1800-talet. Fiske var ei viktig attåtning - særleg fiske etter sei og brisling. Naustet på bruk nr. 24 i Andvik er større enn dei fleste med tilsvarande alder i Nordhordland. Det er usikkert om dette har vore eit fellesnaust for to bruk slik vi finn på Nord-Kvingo.

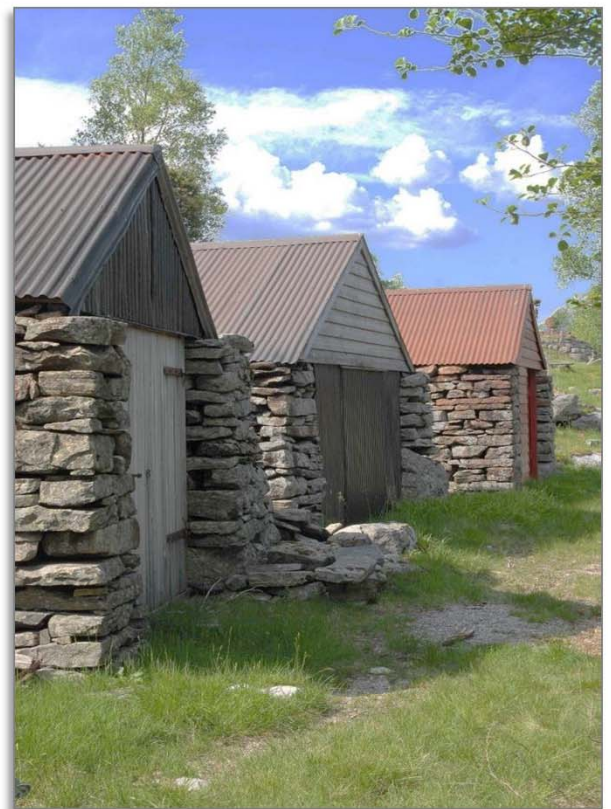
11. Naust, Storevatnet

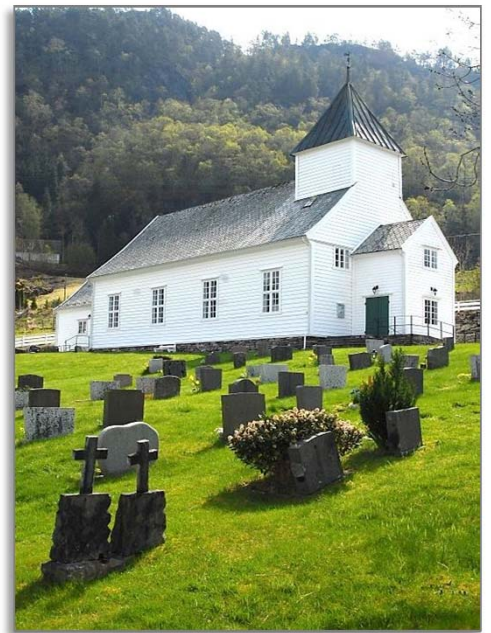
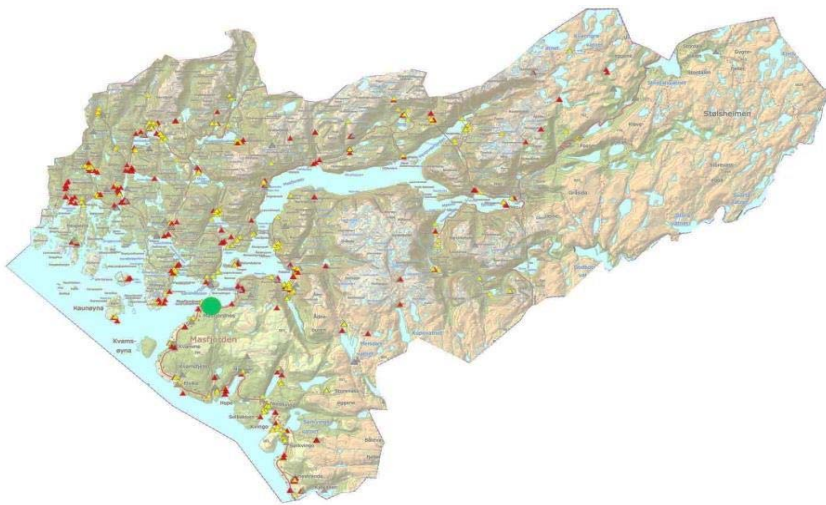
SEFRAK Nr.	1266-005.024-029
Opphavelg bruk:	Vassnaust
Bruk i dag:	Naust/Rekreasjon
Alder:	1875-1899
Konstruksjon:	Grind- el. Stavkonstr. Vegg i mur u. bindemiddel Saltak, jordgolv
Teknisk tilstand:	Varierende
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Ved Storevatnet i Andvik ligg 6 naust - tre og tre. Tidlegare kasta rettshavarar garnet etter sjøaure i Storevatnet. Nausta er i stor grad bygd av stein - berre tak og døra er i trevirke. Det vert tydeleg at stein var eit byggemateriale det fanst rikeleg av medan trevirke var mangelvare. Langs vegen i det eine naustet er det sett opp ei "trehes" som m.a.har vore brukt til å henga opp auregarn på. Tidlegare måtte ein nytte alle tilgjengelege ressursar.

12. Sandnes kyrkje

KulturminneID:	84404-1
Opphavelig bruk:	Religion
Bruk i dag:	Religion
Alder:	1845
Konstruksjon:	Tømra plank Grunnmur av upussa bruddstein - dels støypt grunnmur Saltak m. lappskifer
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Offentlig
Verdivurdering:	Stor

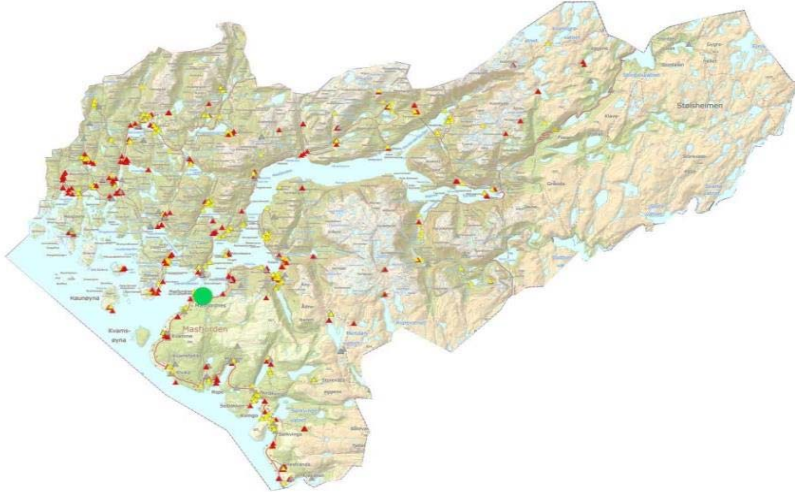
Historie:

Kyrkja som står på Sandnes i dag vart bygd 1845. Kyrkja er ikkje nemnt i skriftlege kjelder frå middelalderen, men i og med at den rundt år 1660 krevja landskuld må det reknast som sikkert at det sto ei kyrkje på garden i middelalderen, trulig ei stavkyrkje. I tillegg er det bevart ei døypefont frå 1100-tallet og ei stor middelaldersk klokke frå kyrkja. Ei tømmerkyrkje, i 1686 beskrive som «meget forfalden», må ha avløyst stavkyrkja noko tidlegare. Det er uvisst om denne står på same stad som dei tidlegare kyrkjene (NK III:172f). Så ser likevel ut til å vere tilfellet, ifølge møteprotokoll frå 1844: "Kirken opføres paa den gamle Tomt, hvorved den hidtil benyttede Kirkegaard fremdeles beholdes" (ref. i Frølich 1924:100).

Kjelde: Kulturminnesok.no

13. Kvamsdal Fargereri

SEFRAK Nr.

Opphavsleg bruk:	Fargereri
Bruk i dag:	Museum
Alder:	1889
Konstruksjon:	Grunnmur m. bindemiddel Vegg av laftverk/panel Saltak, skifer Golv av tre/betong
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Kommunal
Verdivurdering:	Høg

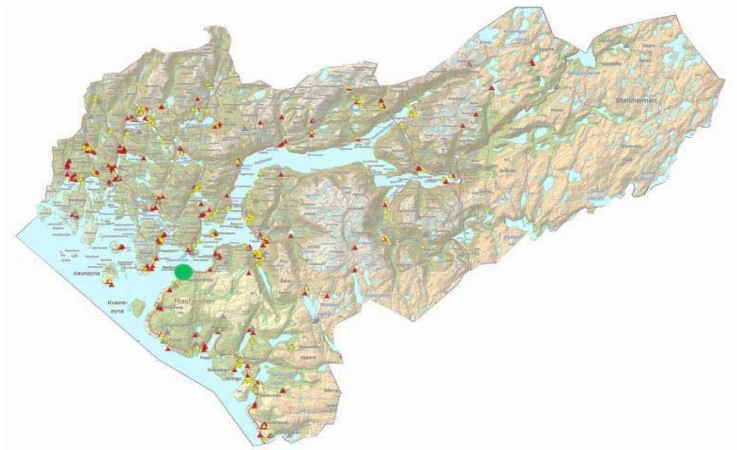
Historie:

Kvamsdals fargereri vart etablert av Rasmus Kvamsdal (1868-1937) i 1889 – berre 21 år gamal. Det heile starta opp i kjellaren i det nye huset hans. Rasmus og sonen Martinus Kvamsdal (1898-1982) dreiv fargeriverksemd i ei tid med kraftig utvikling på mange område. I 1954 var fargeriet lagt ned. Lokala vart ikkje nytta til anna næringsverksemd, og fargeriestyret er ikkje flytta ut, det står der bortimot intakt slik det stod den gang. Kvamsdals fargereri fortel om ein type småbedrift som var vanleg på Vestlandet på 18- og 1900-talet. Eigarane følgde utviklinga og moderniserte verksemda som var i drift heilt fram til 1950-talet. Det meste av inventaret i fargeriet er framleis intakt og står slik det stod då det vart lagt ned i 1954.

Kjelde: <http://www.masfjorden.kommune.no>

14. Nothuset, Sandnes

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk:	Nothus
Bruk i dag:	Museum
Alder:	1875-1895
Konstruksjon:	Grunnmur u. bindemiddel Grindbygg m. kledning Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Kommunal forvaltning
Forvaltning:	Kommune
Verdivurdering:	?

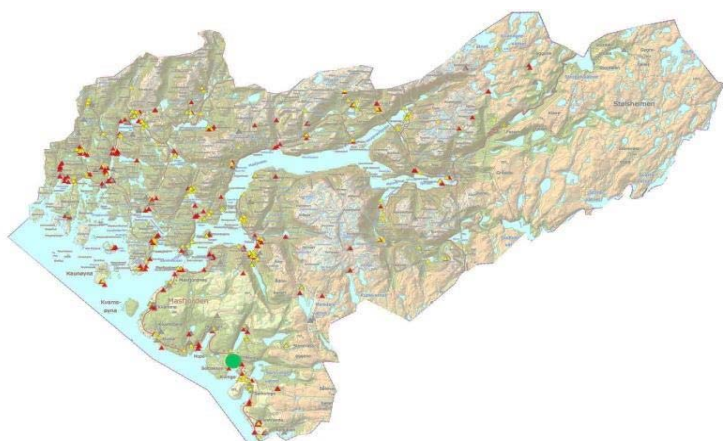
Historie:

Nothuset på Sandnes vart bygd på slutten av 1800-talet og var eigd av eit notlag på 12-13 mann. Bønder frå Sandnes, Areklett, Duesund og Kvamme gjekk saman om notbruket og bygde nothuset. Nothuset som er bygd på i fleire etappar seinare, representerer fyrste trinn i utviklinga av dei store notbuene. Det var det største i kommunen og det einaste som er att av dei 4-5 nothusa som hadde notlagsom dreiv med snurpefangst. Nothuset er kanskje det einaste i sitt slag i heile fylket med denne konstruksjonen. Nothuset og masfjordbåtane fortel om ein viktig del av lokalhistoria til kommunen og er ein del av kystkulturen sin bygningsarv. Nothuset er i dag eigd av Masfjorden kommune og inneheld i dag ei kulturminnesamling som består av tradisjonelle bruksbåtar og sjøbruksreiskapar frå heile kommunen. Båt- og sjøbruksregistreringane frå 1990-talet gjer at det finst ei god oversikt over båtar og reiskapar som er brukte og / eller bygde her.

Kjelde: www.baatsamling.no

15. Trevarefabrikk Kvingo

SEFRAK Nr.

Opphavelg bruk:	Trevarefabrikk
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	1919
Konstruksjon:	Stenderar med panel Mur u. bindemiddel Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

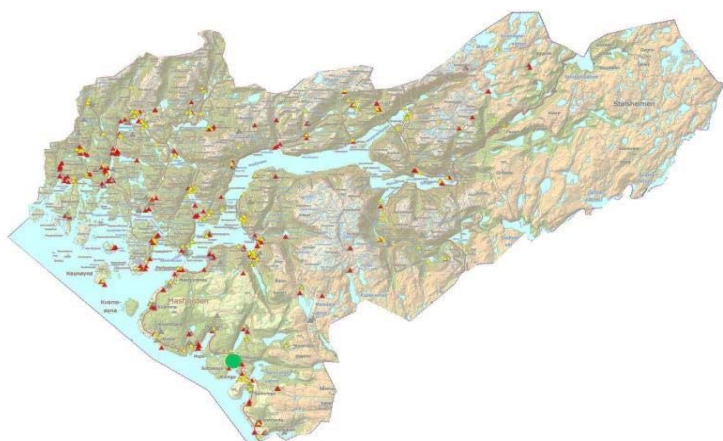
Trevarefabrikken på Kvingo vart bygd i 1919. Fabrikken laga mange slags trevarer. Rivehovud og trekassar, vindauga, fyllingsdører, trapper og møblar. Fabrikken henta første åra kraft direkte frå elva - seinare i kombinasjon med ein motor kalla "Klamphoggaren" fordi han bråka mykje - når vassføringa var liten. På venstre side i siste bildet står ei sag som iallfall vart bygd før år 1900 - men som truleg er ein god del eldre. Drifta på fabrikken vart lagt ned i 1960-åra då eigarane var blitt gamle.

Kjelde

Foto: T. kallekleiv

16. Naust Nordkvingo

SEFRAK Nr.	1266-007-039
Opphavelg bruk:	Naust
Bruk i dag:	Naust
Alder:	ca. 1880
Konstruksjon:	Grind-/stavkonstruksjon Mur u. bindemiddel Saltak, jordgolv
Teknisk tilstand:	Dårleg
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

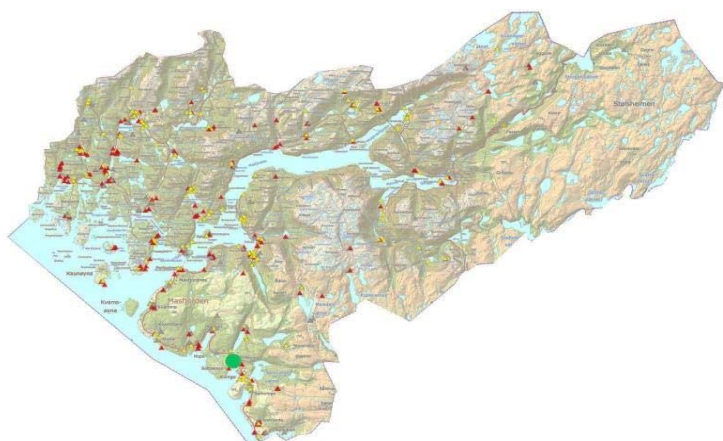
Historie:

På Nordkvingo ligg eit dobbelnaust. Eit sameige mellom to bruk. Naustet er eit særtilfelle i Nordhordland – men bygd på tradisjonelt vis. Eit uttrykk for at det i samband med fiske ofte var eit tett samarbeid mellom naboar. Naustet er eit av dei største i Nordhordland med ei grunnflate på 112 m² og vart bygd rundt 1880.

Tilstanden er dårleg. Deler av taket i nord-aust har rasa saman og kledningen er dårleg. Akutt behov for reparasjon og vedlikehald. Å få utbetra taket er mest prekært. Sør-vest sida av taket er belagt med bølgeblikk-plater.

17. Kvern Nordkvingo

SEFRAK Nr.	1266-007-041
Opphavelig bruk:	Kvern
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	1875-1899
Konstruksjon:	Laftverk med panel Mur u. bindemiddel Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Kverna på Nordkvingo er bygd på ein måte som var typisk på vestland. Kvernhuset er av laftatreverk og står på ein høg grunnmur over elva. Konstruksjonen av kvernene var mykje den same frå 1700-talet og frametter. Likevel prøvde ein å oppnå betre kraftutnytting av vatnet - m.a. med med skråstilte skovlar på kvernkallen. Dette finn vi på kverna på Nordkvingo. Dette anlegget har vore restaurert - m.a. med ny kvernkall og ytre kledning. Slåket står derimot meir utsett for fukt og er i heller dårleg forfatning.

18. Nordkvingesetra

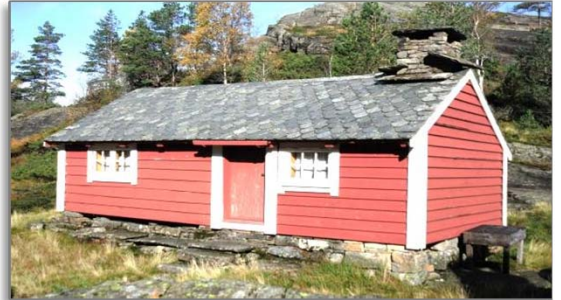

SEFRAK Nr.	1266.007.065-069
Opphavelig bruk:	Sæterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	Ca. 1890
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel, Laftverk Trekledning og bølgeblikk, skifer Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

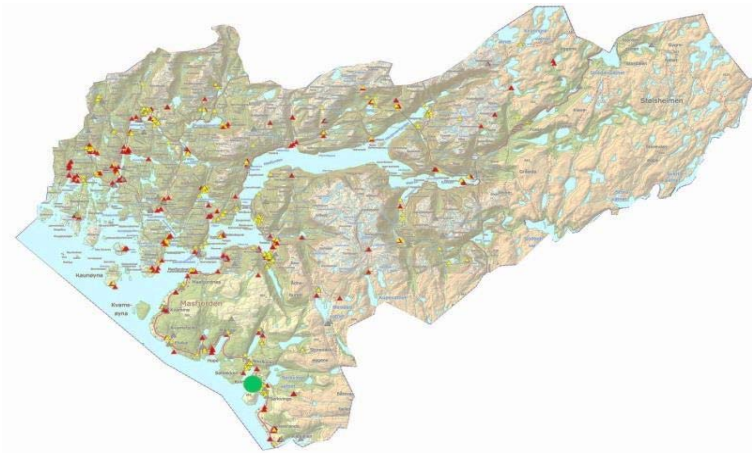
Historie:

Vi veit ikkje kor langt tilbake det har vore seterdrift i Masfjorden, men vi veit at enkelte gardar sende dyra på fjellbeite i første del av 1700-talet. Dette gjeld truleg også Nordkvingesetra. Den gong var det mykje rovvilt og som var eit stort problem for fjellbeita. På 1820/30-talet vart talet på rovdyr så mykje redusert at det vart interessant for fleire bruk å nytte seg av fjellbeite. Seterdrifta fekk då eit oppsving og stod sterkt i Masfjorden fram til 2. verdenskrig. Setrene låg gjerne samla. Dette fekk etterkvart ein sosial funksjon, men den viktigaste årsaka til dette var nok at ein kunne hjelpe kvarandre med vernet mot rovdyr som ulv og bjørn.

Kjelde: Kulturminne i Masfjorden, Registreringsrapport nr. 7, 1979, Fylkeskonservatoren i Hordaland

19. Mølle Sør-Kvingo

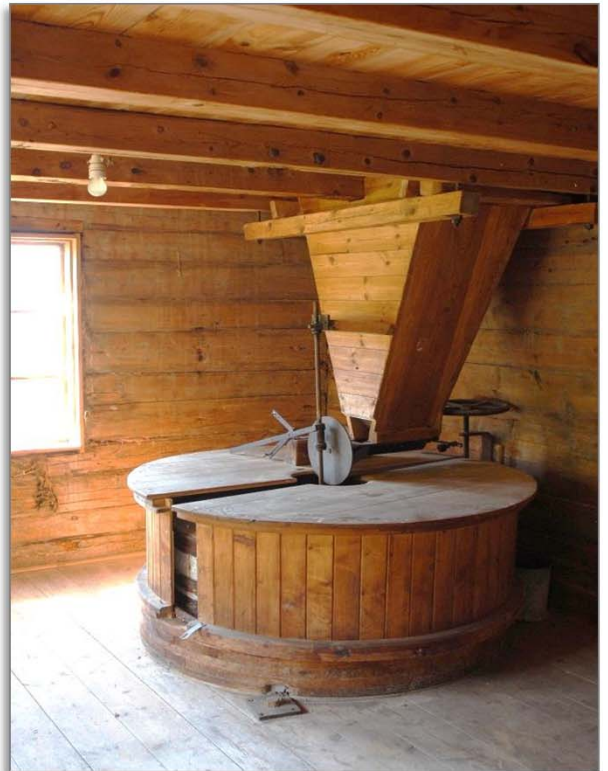
SEFRAK Nr.	1266-007-021
Opphavelg bruk:	Mølle /sag m.m.
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	Før 1850
Konstruksjon:	Grunnmur u. bindemiddel Vegg laftverk Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

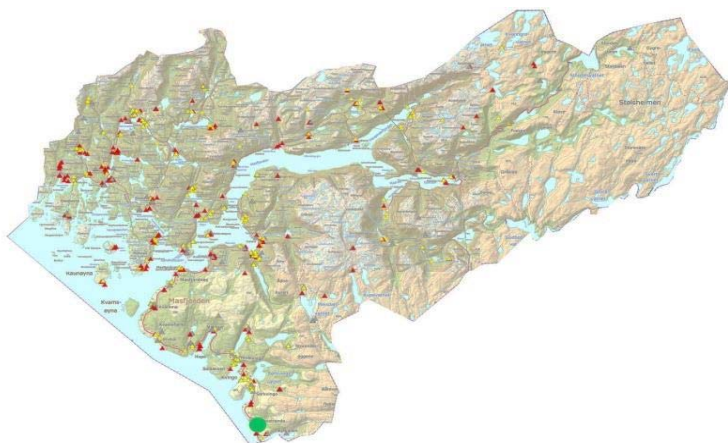
Mølle frå iallfall før 1850, men påbygd og utvida etter kvart. Mølle i sørleg del. Dette er ei av dei meir profesjonaliserte kvernene i regionen – som var i drift etter innhaustinga av korn til fram mot jul. Saga i nordlig del vart driven vinterstid når det ikkje var behov for kornmaling. Folk kom langvegs frå med båt for å få malt korn her. Fram til 1936 var det kvernkallar som produserte krafta. Då fekk fabrikk turbindrift som dreiv både saga og kverna.

Bygningen høyrer under eit lite gardsbruk som i hovudsak hadde si inntekst frå «fabrikken». Garden hadde likevel noko buskap til eige bruk og dreiv dessutan fiske. På eigedomen står løe, naust og notebu og våningshus.

Her finst nærast eit komplett miljø der lite er endra sidan 1800-talet. I 1960 åra vart det slutt ved Kvinge mølle fordi det etter kvart vart slutt på korndyrkinga på gardane i distriktet.

20. Einestrand

SEFRAK Nr.	1266-011-007 1266-011-008 1266-011-010
Opphavelig bruk:	Landbruk
Bruk i dag:	Landbruk
Alder:	Våningshus: før år 1800 Naust: Usikkert truleg før 1800 Sag: ?
Konstruksjon:	Grunnmur u. bindemiddel Saltak, Tregolv, jordgolv
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	
Verdivurdering:	?

Historie:

I 1836 vart våningshuset flytta dit det står i dag og er seinare bygd på i nordvestleg retning. Saga var i bruk inntil for få år sidan. Her er det berre å opne for vatn så går saga. Dette er den nyaste og best bevarte saga me har funne i Masfjorden.

21. Nørlandssetra

SEFRAK Nr.

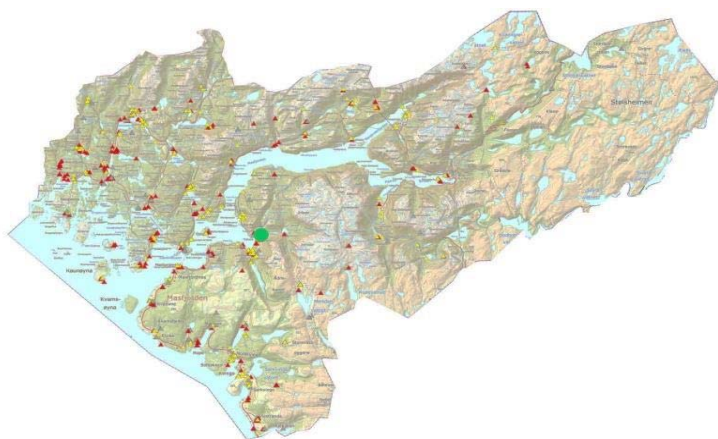
Opphavelig bruk:	Sæterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	?
Konstruksjon:	Grunnmur u. bindemiddel Vegg laftverk, mur u. bindemiddel Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Eit særtrekk ved byggeskikken i Masfjordfjella var ein spesiell type saman-bygde seterbuer kor to eller fleire bruk hadde kvar sin avskilte del av bua. Dette var ein byggemåte der ein kunne spare material i eit tre-fattig område. Mange av seterbygningane hadde av same årsak ein eller fleire veggjar i stein. På Nørlandssetra finn vi eksempel på samanbygde seterbuer og seterbuer som er bygd i ein kombinasjon av stein og tre. Andviksetra og Sørkvingesetra er tydelege eksempel på samanbygde seterbuer.

22. Kraftverk Nørland

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk:	Kraftverk
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	ca. 1936
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Sperrer med panel Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Dette minikraftverket vart bygd rundt 1935. Tidlegare kalla lyshus - i første rekkje bygd for å skaffe lys på skulen og i bedehuset. Bygningen er i god stand og ingenting er endra sidan krana vart stengd i ca. 1970. Masfjorden er kjent for å vera ein kraftkommune – og anlegget er eit eksempel som viser starten på kraftutbygginga sjølv om ein allereie i 1870 åra begynte å utnytte vasskraft til produksjon av eletrisk energi. På tross av alder vil verdien difor vera relativt høg.

Kjelde: store Norske leksikon

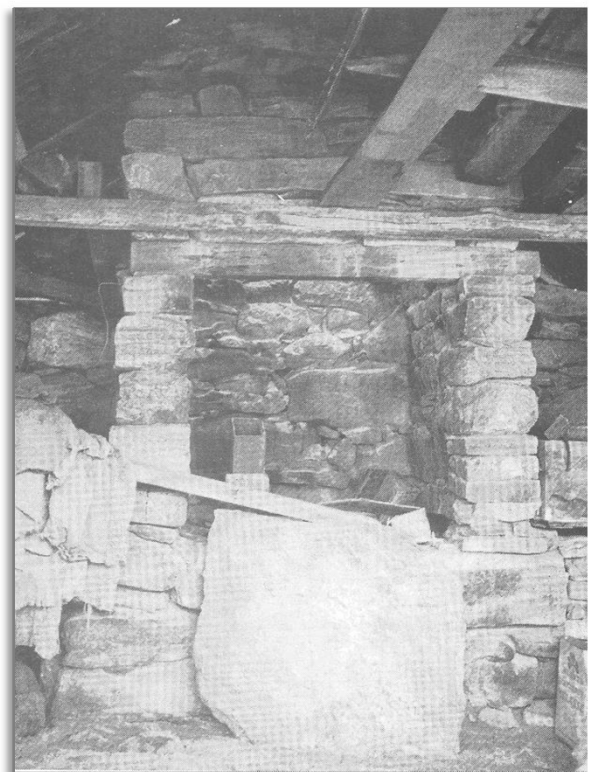
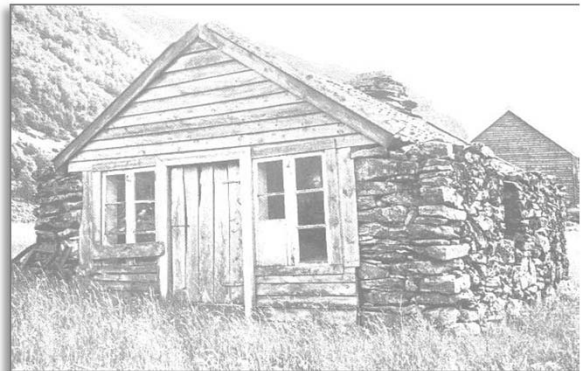
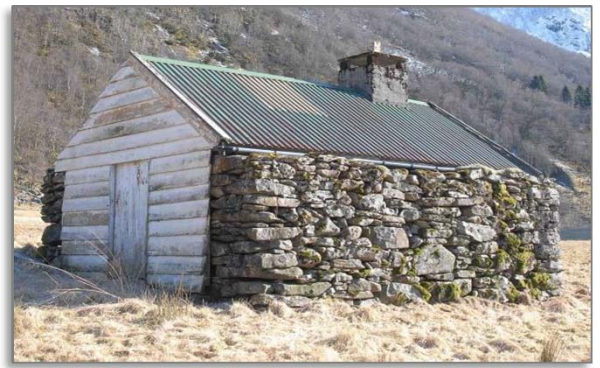
23. Smie Norland

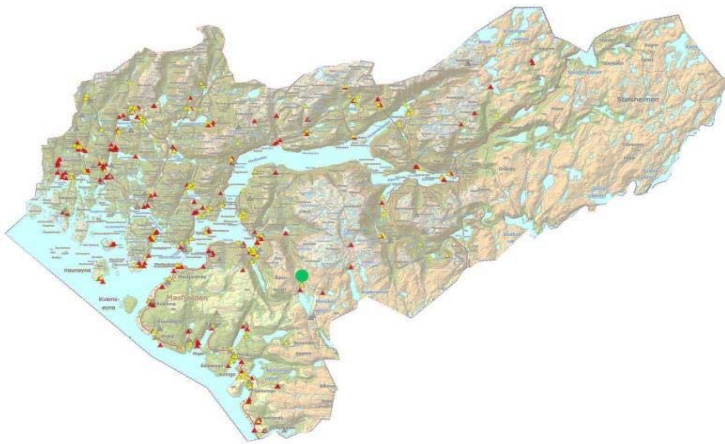
SEFRAK Nr.	1266-005-048
Opphavelg bruk:	Smie
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	Truleg tidleg på 1800-talet
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Panel Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	Bra
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Smia på bruk nr. 5 på Nordlan er på ca 29 m² i grunnflate. Av bileta kan sjå at fasaden er noko endra sidan registreringa i SEFRAK i 1975. Sjølve smia står ved endeveggen av bygningen i sør. Av tryggleikssyn står den i avstand til andre bygningar - noko som var vanleg. Smia vart truleg bygd tidleg på 1800- talet men dette veit me ikkje sikkert.

24. Høgestølen

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk: Sæterbu
Bruk i dag: Fritid/Rekreasjon
Alder: ?
Konstruksjon: Mur u. bindemiddel
Trekledning
Saltak i torv, Tregolv

Teknisk tilstand: God

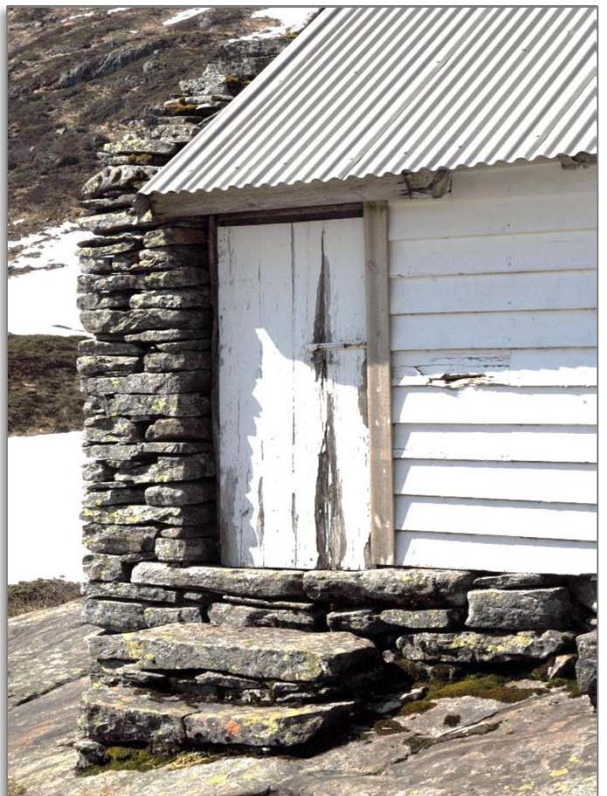
Vern: Ingen

Forvaltning: Privat

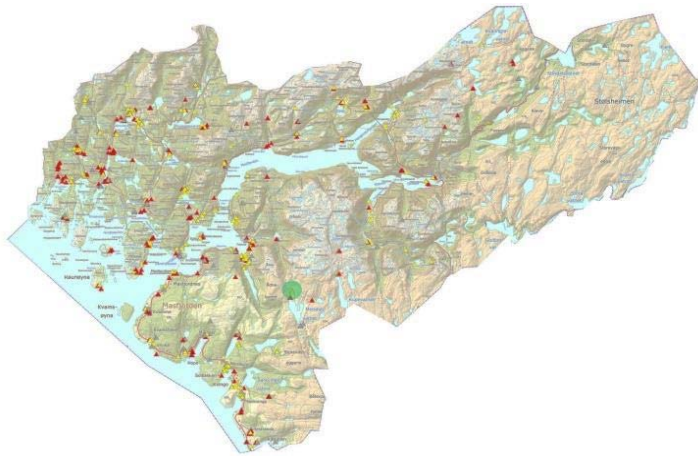
Verdivurdering: ?

Historie:

På Høgestølen ser vi igjen at stein i stor grad er nytta som byggjemateriale. Dei fleste setrane var i bruk fram til siste verdenskrigen - medan dei siste vart avvikla ut på 1950-talet.

25. Andviksetra

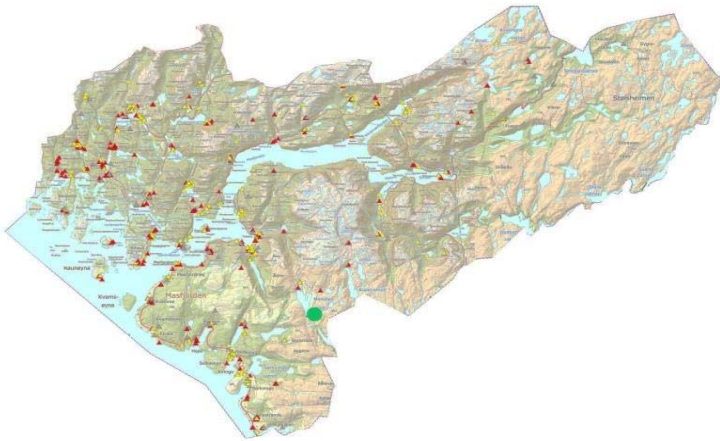
SEFRAK Nr.	1266-0005- 082-088
Opphavelag bruk:	Sæterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	1875-1899
Konstruksjon:	Grunnmur u. bindemiddel Vegg laftverk Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

I Masfjorden var det vanleg å samle setrane i ei grend når det var mogeleg. Dette vart gjort av omsyn til evt. fare frå rovdyr og omstreifande. Det var vanlig at kvar bruker berre hadde ein bygning på setra. Bygget hadde to rom: stove og skot. I skotet vart seterprodukta tilverka og her hadde dei også grue. Eit særtrekk ved byggeskikken i Masfjordfjella var ein spesiell type samanbygde seterbuer kor to eller fleire bruk hadde kvar sin avskilte del av bua. Dette var ein byggemåte der ein kunne spare material i eit tre-fattig område. Andviksetra hadde 7 bruk sin støl. Setra låg opphavleg sør for fjellet Ådneburen, men vart flytta i 1880. Då dei flytta setra, tok dei med seg trevirke og lot steinmurane stå igjen.

26. Duesundsetra

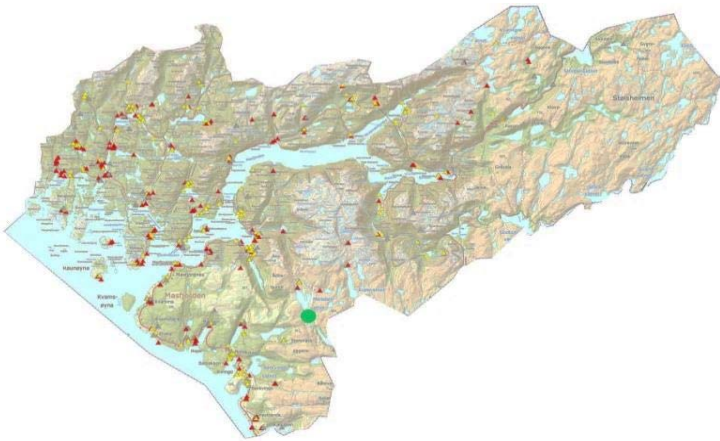
SEFRAK Nr.	1266-004-109
Opphavelig bruk:	Sæterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	?
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Trekledning Saltak i torv, Tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Duesundsetra ligg svært nær Reknessetra. Usikkert når den vart bygd men truleg tidleg seint 1700-talet til tidleg 1800. Bygningen hadde tidlegare truleg tak av lokal skifer. Lenge låg det bølgeblikk på taket. Setra har fått opprusting og vedlikehald siste åra - med nytt torvtak og nytt tilbygg på baksida. Gruva og skorstein er borte og bygget er meir tilpassa til hyttebruk.

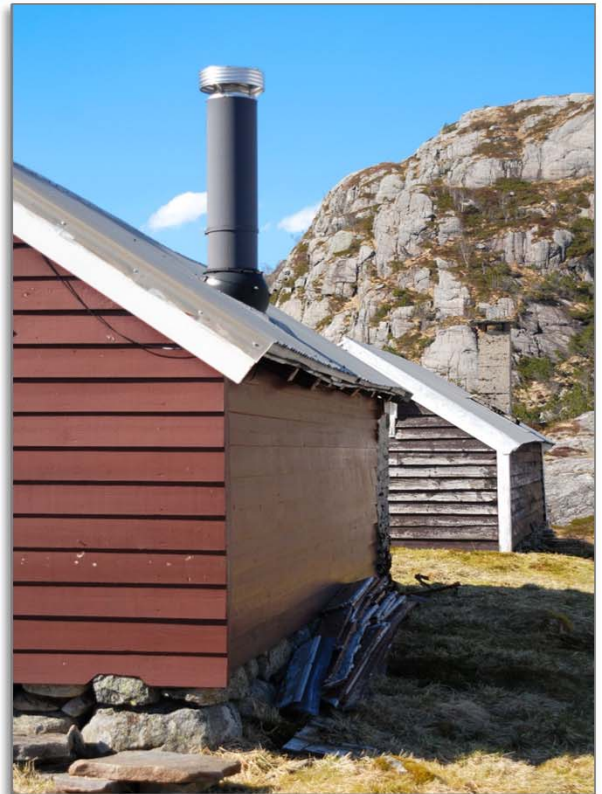
27. Reknessetra

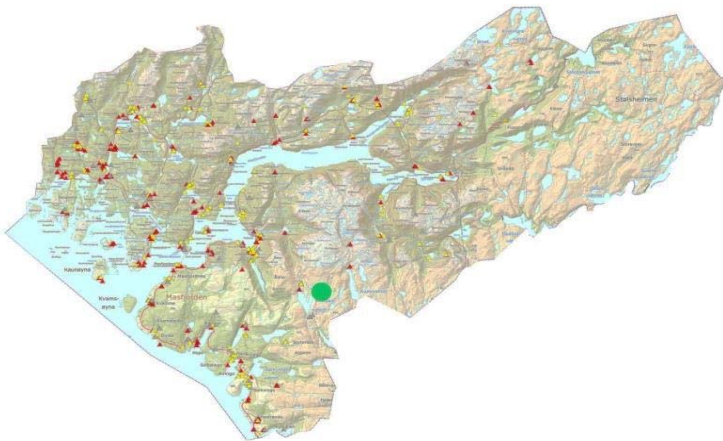
SEFRAK Nr.	1266.005.094 1266.004.106-108
Opphavelg bruk:	Seterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	Eldste bygning truleg ca. 250 år
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Laftverk/bindingsverk Saltak, tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Setra er ca. 250 år. Nærmaste bygning (Reknes) på bilde 1 og 2 vart truleg bygd på denne tida. Den mørkare bygningen i bakgrunnen (Totland) er truleg også frå den gong, men den ramla delvis ned vart gjenoppbygd som hytte 1960-talet. Desse to bygningane var tidlegare samanbygd med bygningen på det siste bildet (Birkeland). Dette bygget vart rive og flytta 30 meter nordvest før siste verdenskrig.

28. Ådnekvamsetra

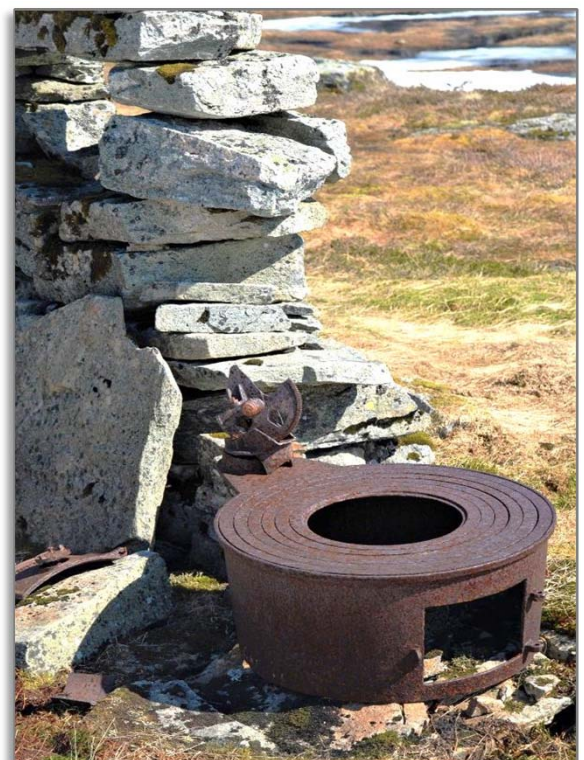
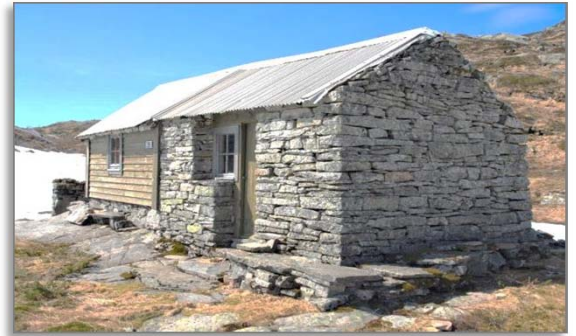

SEFRAK Nr.	1266-005-090
Opphavelig bruk:	Sæterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	?
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Trekledning og bølgeblekk Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

Det høyrer store fjellområde til gardane i Masfjorden. Fjellviddene har i alle år vore ein viktig ressurs for folk. Det var fjella som la grunnlaget for fedrifta i kommunen. Beiteområda var enorme og utslåttane likeeins. Faktorane som sette grenser for antal dyr ein kunne ha var lengda av setersesongen - og kor mykje vinterfor ein kunne sanke. Seterdrifta hadde stor økonomisk betydning for bøndene i Masfjorden frå tidleg på 1800-talet. I stor grad vart det nytta sten som byggjemateriale då det var mangel på trevirke.

Kjelde: Kulturminne i Masfjorden, Registreringsrapport nr. 7, 1979, Fylkeskonservatoren i Hordaland

29. Sørkvingesetra

SEFRAK Nr.	1266.007.070-075
Opphavelig bruk:	Sæterbu
Bruk i dag:	Fritid/Rekreasjon
Alder:	?
Konstruksjon:	Mur u. bindemiddel Trekledning og bølgeblekk Saltak, Tregolv
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Ingen
Forvaltning:	Privat
Verdivurdering:	?

Historie:

På sørkvingesetra er 4 sjølvstendige seterbuer bygde saman. Seterbua i masfjorden var eit toromshus med ei grunnflate på 20-25 m². Bua var sjeldan større enn dette, men det hende ho var mindre. På sørkvingesetra var ei av buen berre på 12 m². Dei to romma kalla ein skot og stove. I stova budde budeia. Frå seterstova gjekk det ei dør ut i skotet kor ein koka og tilverka mjølka. Rommet hadde difor alltid gruve.

30. Solheim kyrkje

KulturminneID:

Opphavelig bruk: Religion

Bruk i dag: Religion

Alder: 1881-82

Konstruksjon: Lafta plank med utv. kledning.
Grunnmur av bruddstein
Saltak m. ruteheller
Tårn dekket med koparplater.

Teknisk tilstand: God

Vern: Ingen

Forvaltning: Offentlig

Verdivurdering:

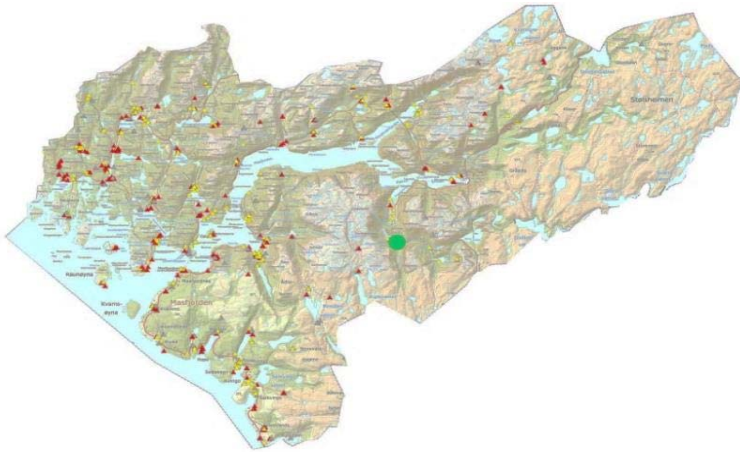
Historie:

Kyrkja på Solheim er ei langkyrkje og vart bygd 1881-82. Den vart viksle i 1882 og har 200 plassar. Den vart bygd etter deling av Sandnes sokn i 1880.

Kjelde: Nettsidene til Masfjorden kyrkjelege fellesråd

Foto: T. Kallekleiv

31. Bua på Kjetland

SEFRAK Nr.

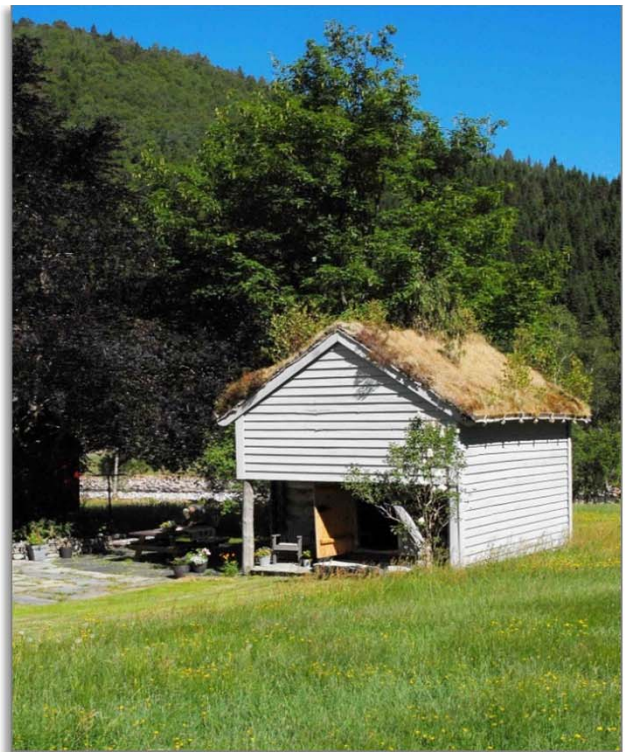
Opphavelig bruk: Bu
Bruk i dag: Privat museum
Alder: Truleg frå 1700-talet
Konstruksjon: Tømmer med ytre panel

Teknisk tilstand: God
Vern: Ingen
Forvaltning: Privat
Verdivurdering: Høg

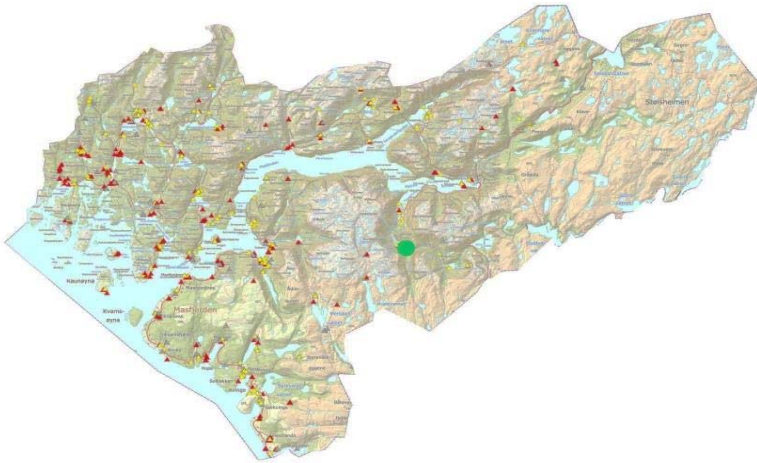
Historie:

Alder på bua er usikker men den vart truleg bygd på 1700-talet. Thobjørn J. S. Frølich (1848-1938) som var prest og ordførar i Masfjorden meinte bua var den eldste bygningen i Masfjorden. Bua vart bygd på garden ho står på i dag men vart flytta til dampskipskai i Haugsdal ca. 1900 og brukt som vareskur. I 1965 vart bua vart teke ned og lagra i ei løe på Kjetland. I 1984 vart bua sett opp att på same garden der ho vart først reist (siste bildet). Dette vart gjort i samarbeid mellom grunneigar og kommunen.

Kjelde: Albert Kjetland

32. Kjetland Bru

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk: Bru
Bruk i dag: Bru
Alder: 1908
Konstruksjon: Mur med og utan bindemiddel
Rekkverk i stål

Teknisk tilstand: God

Vern: Ingen

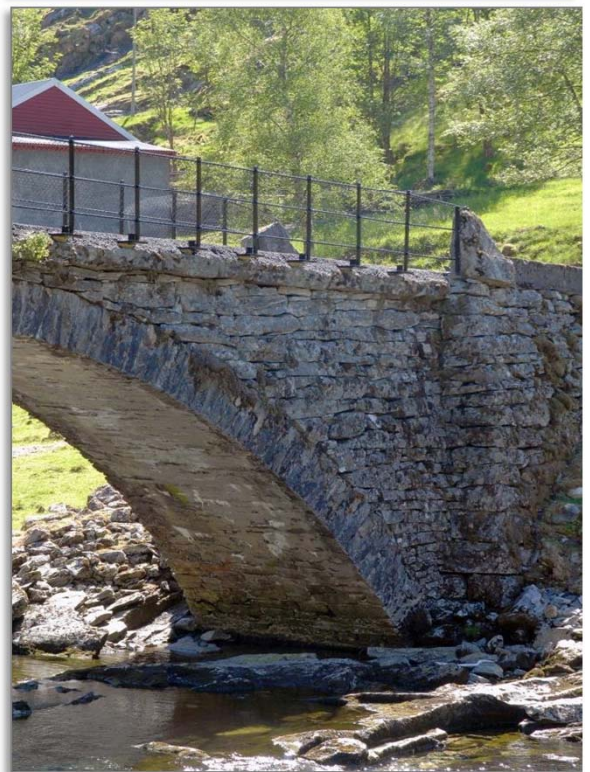
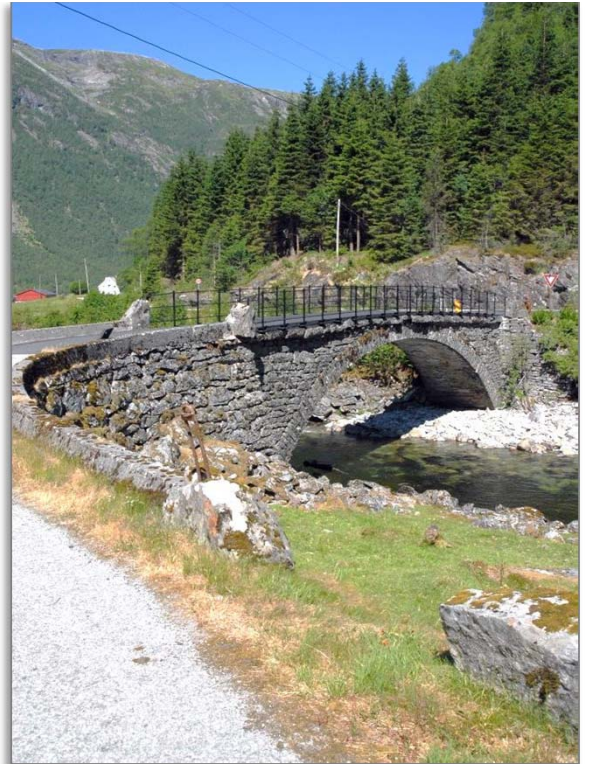
Forvaltning: Kommunal

Verdivurdering: ?

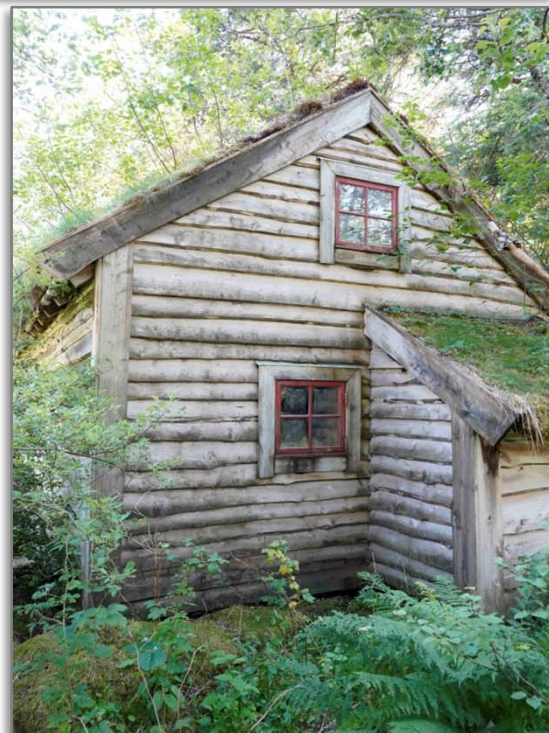
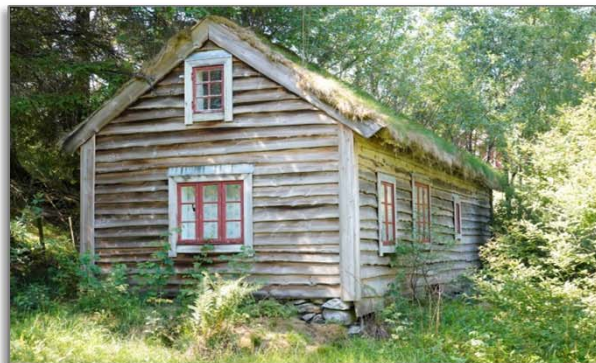
Historie:

Steinbrua mellom Kjetland og Tverberg stod ferdig i 1908. Intitativet til bru kom frå gardane i dalen. Første søknad om bru vart sendt i 1886. å byggje bru vart kostnadsrekna til kr. 4 300,- Staten dekkja halve kostnaden, kommunen 1/5-del og amtet 1/5-del. Oppsttjarane måtte sjølv betale 1/10-del og gjorde svært mykje av arbeidet sjølv. Brua er ca. 23 meter lang mellom landkara og har ei høgd på ca. 5 meter.

Kjelde: Fjon frå fjell til fjord 2008. Albert Kjetland

35. Matresøy Husmannsplass

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk: Husmannsplass
Bruk i dag: Fritid
Alder:

Konstruksjon: Mur u. bindemiddel
Trekledning, torvtak

Teknisk tilstand: stort behov for vedlikehold

Vern: Ingen

Forvaltning: Privat

Verdivurdering: Stor

Historie:

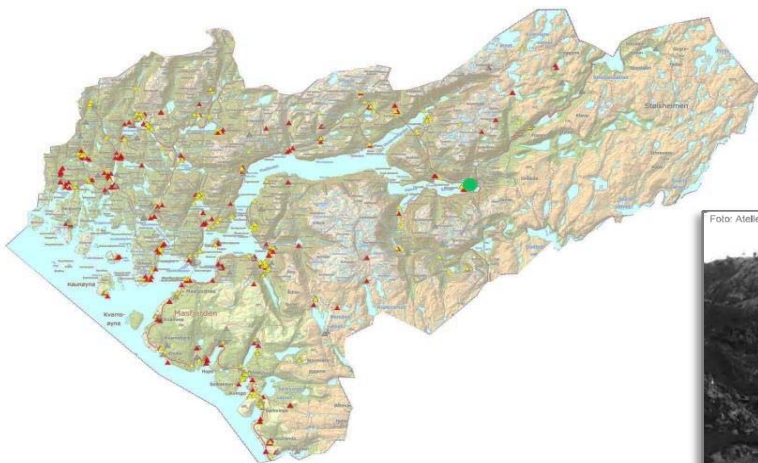
Våningshuset høyrer til Matresøy husmannsplass. Restaureringa tok til i 1991 med midlar frå kommunen, fylket og eigaren Malfred M. Matre. Huset blei jekka opp, fekk ny kledning og nytt torvtak. Kjell Andresen hjå fylkeskonservatoren laga i 1986 ein detaljert plan for restaureringa.

Alderen til huset er vanskeleg å tidfesta nøyaktig, men det er flytta til Matresøya og oppført i sin noverande form i 1869. Mor og far til Malfred budde der fast til 1975, seinare berre litt om somrane. I dag er det nytta som fritidshus.

Huset inneheld:

Eit kammers, som er den nyaste delen, men eldre enn 1870. Ei stove som er tydeleg eldre, mogeleg frå byrjinga av 1800-talet. Ei matbu som er endå eldre, truleg frå 1700-talet. Dessutan kjøkken /gang/sval. Ein liten potetkjellar ligg midt under huset. Huset har grue og pipe av gråstein. Matresøy ligg ca. 2 min med båt frå Matre kai. Huset er ikkje synleg frå land.

36. Matre hotell

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk: Hotell
Bruk i dag: ?
Alder: 1712/1912
Konstruksjon: Mur m. bindemiddel
Trekledning.
Saltak, skifer

Teknisk tilstand: God

Vern: Ingen

Forvaltning: Privat

Verdivurdering: ?

Historie:

Rimeleg sikkert stod Matre hotell først på Bryggen i Bergen og var den ærverdige «kjøpmannstuen» - dvs. Rådhus, skjenkestove, rettslokale m.m. Bygningen brann ned i 1702, men vart gjenreist i 1712 som ein bygning i to etasjar med loft. Etter nedlegginga av Det tyske Kontor i 1754, overtok Det norske Kontor «Kjøpmannstuen» og nytta huset som klubb - og frå 1813 som børs. Brennevinssamlaget dreiv serveringsstad her frå 1876.

I 1912 vart den inste delen av Bryggen riven for å bli erstatta av murbygningar. Då nytta Ole E. Sandnæs frå Masfjorden høvet til å skaffa seg to lektarar med materialar for å byggja hotell på Matre. «Kjøpmannstuen» i Bergen skulle få eit nytt liv som hotell for lakselordar og andre gjestar på Matre.

Kjelde: Digitalmuseum.no

37. Bjørn West

SEFRAK Nr.

Opphavelig bruk: Vaktkontor
Bruk i dag: Museum
Alder: 1942 (?)
Konstruksjon: Mur m. bindemiddel
Saltak, Tregolv

Teknisk tilstand:

God

Vern:

Ingen

Forvaltning:

Kommunal stifting

Verdivurdering:

Høg

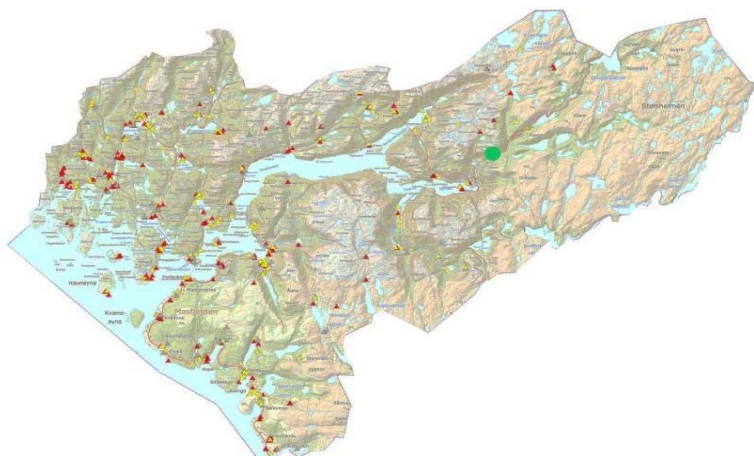
Historie:

Bjørn West Museet har namnet sitt etter ein geriljabase i Matrefjella. Bjørn West museet vart skipa for å fortelja historia om motstandsgruppa Bjørn West. Dei hadde base i Matrefjella i Masfjorden og kom i kamp med tyske soldatar i april/mai 1945. Etter at Bjørn West soldatane vart dimittert sumaren 1945 skipa dei foreininga Bjørn West. Dei hadde m.a. som føremål å spreia kunnskap om kva som skjedde dei dramatiske dagane på slutten av 2. verdskrig. I 1947/48 fekk dei sett opp «Bjørn West hytta» i Stussdalen. Dette vart ein viktig samlingsstad både for kameratskap og for å halda historia levande. Stiftinga Bjørn West museet vart skipa i 1993 av kommunane Masfjorden, Lindås, Osterøy, Modalen og Gulen. I styret sit også Masfjorden sogelag, Bjørn West museets venner og Museum Vest (frå 2016). Hordaland fylkeskommune og Forsvarsmuseet/HV09 er observatørar til styret.

Kjelde: museumvest.no

38. Storsethilleren/"Matrehola"

SEFRAK Nr.

Opphavelg bruk:	Heller/ly
Bruk i dag:	Ingen
Alder:	Eldre jernalder
Konstruksjon:	Naturleg Heller/hole
Teknisk tilstand:	God
Vern:	Automatisk freda
Forvaltning:	?
Verdivurdering:	?

Historie:

«Matrehola» ligg under ein svær stein som kviler på to mindre steinar tett framfor det hengebratte berget. Han er 4-6 meter brei, kring 10 meter djup og opptil 2,30 meter høg. På tvers over golvet ved opninga vart det funne ein mur som har bidrege til å gje ly.

Her er det gjort funn frå eldre jernalder som tyder på at helleren var brukt som fangststasjon. Funna viser at Storsethilleren også var i bruk i mellomalderen og i nyare tid.

Helleren fungerte truleg som støl for ein gard på Matre ein periode – ein konklusjon som byggjer på at kvinner har hatt tilhald her (jfr. funnmaterialet), og at ein framfor helleren oppdaga spor etter steingjerde og innhegningar.

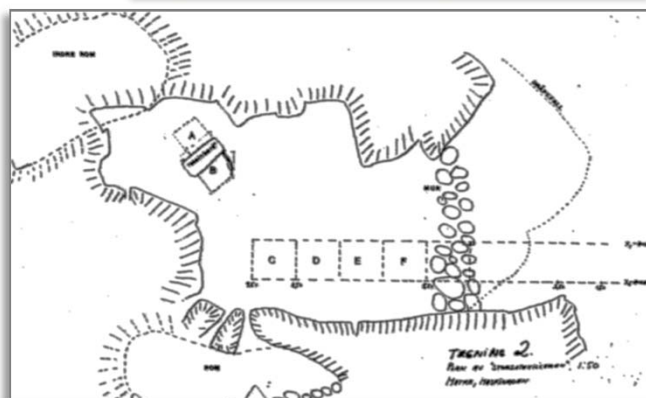
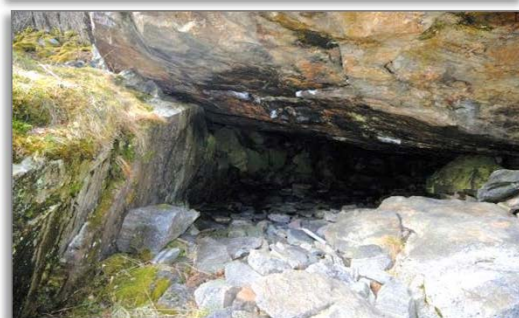
Kjelder:

Digitalmuseum.no

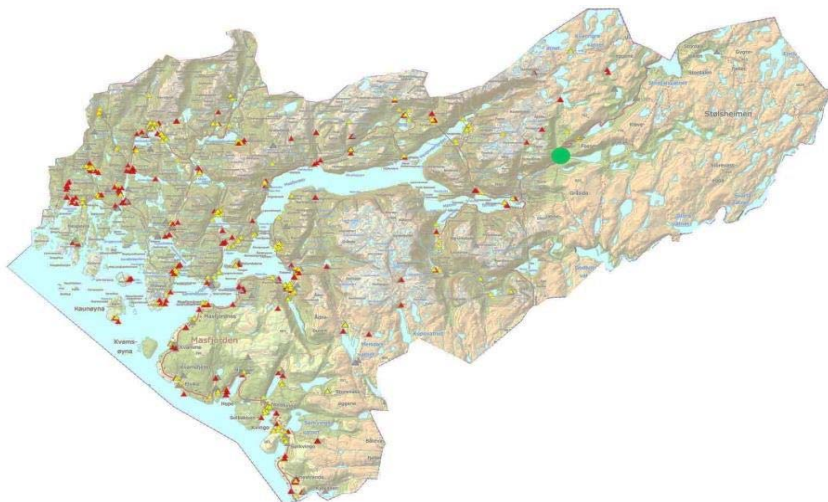
Allkunne.no

Kommuneplan for masfjorden 2012-2024

Kulturhistorisk Vegbok, 2009, Red.: Nils Georg Brekke

39. Hommelfoss kraftstasjon

KulturminneID:

Opphavelig bruk: Kraftstasjon

Bruk i dag:

Alder: Ferdigstilla i 1944. Ny bygning reist i 1953

Konstruksjon: Betong
Grunnmur av bruddstein
Tak av betong
Rørgate i stål

Teknisk tilstand: God

Vern: Ingen

Forvaltning: Offentlig

Verdivurdering:

Historie:

Allereie i 1908 var det planar om produksjon av salpetergjødsel og elektrisitet på Matre, men dette vart lagt på is på grunn av urolige tider rundt første verdenskrig. I 1917 vart arbeidet teke opp att og kraftstasjon og rørgate stod ferdig i 1919. Likevel var det først i 1944 at kraftproduksjonen kom i gang - då etter initiativ av den tyske okkupasjonsmakta. Etter krigen vart stasjonen frå 1919 riven, og bygningen som står der i dag er frå 1953. I 1986 kom det ein ny og moderne stasjon som er bygd ca 100 m. sør for den gamle. Ved førre arbeid med kulturminneplan vart gamlestasjonen foreslått som museum. Dette er enno ikkje gjennomført.

Kjelder: Nettsidene til Masfjorden kommune. Digitalmuseum.no

Foto: T. Kallekleiv

